WARIES MISDAADREEKS · Nº 139

KRANTENARCHIEF

Zandverstuiving in Soest

De zaak van de bittere theekoek

Knipsels, stencils en gesprekken
over een vergiftiging in de Soesterduinen
1962 – 2026

samengesteld door Lotte Brink

UITGEVERIJ WARIES

INHOUD

VOORIN

Aan de lezer 5

Woord vooraf 7

Wie is wie 8

Kaart van de Lange Duinen 10

DEEL 1 · AUGUSTUS – DECEMBER 1962

1.01 – 1.02 · Utrechts Avondblad, 27 en 28 augustus 12

1.03 · Utrechts Avondblad, 29 augustus 15

1.04 – 1.05 · Eem- en Duinbode, 30 augustus 17

1.06 – 1.07 · Utrechts Avondblad, 31 augustus en 3 september 22

1.08 – 1.09 · Duinbode en Avondblad, september 25

1.10 – 1.12 · Oktober, november, december 29

DEEL 2 · DE ENGKLOK

2.01 · Juli 1962 33

2.02 · Augustus 1962 36

2.03 · September 1962 38

2.04 · Januari 1963 41

AAN DE LEZER

Dit is geen roman, maar een dossier. U krijgt dezelfde knipsels, stencils en gesprekken in handen die de samensteller van dit archief heeft verzameld: krantenberichten uit 1962, pagina's uit het buurtblad van de Soester Eng, een terugblik uit 1987, en de berichten over een vondst die in het najaar van 2025 uit het stuivende zand opdook. Niemand vertelt u wat er is gebeurd. Dat moet u zelf uitzoeken.

Op zaterdag 25 augustus 1962 stierf Willem Hagedoorn, boer op de Soester Eng, na een picknick in de Lange Duinen. Twee andere deelnemers werden ernstig ziek. Het dorp wist binnen een week wie het gedaan had. Het dorp had het mis.

HOE U SPEELT

Lees de stukken in de volgorde waarin ze staan; ze zijn chronologisch. Houd een potlood bij de hand. Achterin vindt u werkbladen om een tijdlijn bij te houden, verdachten af te strepen en te rekenen. Kijk goed naar de afbeeldingen: de kaart, de foto's en de tekening van de vondst horen bij het bewijs. Lees ook de kleine berichten.

Alles wat u nodig hebt, staat in dit boek. U hoeft niets op te zoeken. Wie vastloopt, vindt achterin hints in drie niveaus, op hun kop gedrukt zodat u niet per ongeluk te veel ziet. Vul eerst het antwoordformulier in. Pas dan opent u het verzegelde deel met de oplossing.

DE VRAGEN

1 Waarin zat het gif, en waarom vond men dat in 1962 niet?

2 Tussen welke tijdstippen werd het gif toegevoegd, en hoe weet u dat?

3 Wie heeft Willem Hagedoorn vergiftigd?

4 Waarom?

5 Hoe, wanneer en waar verdween het bewijs?

WOORD VOORAF

Mijn grootmoeder woonde aan de Kerkebuurt en ging op zondag thee drinken bij een weduwe die een theekoek bakte met honing en gember. Na de zomer van 1962 ging ze niet meer. Niemand ging nog. Toen ik als kind vroeg waarom, zei ze: “Er was iets met die koek.” Meer niet.

In oktober 2025 las ik in de *duinbode* dat een wandelaar in de Lange Duinen een roestig sigarenkistje had gevonden, met een boterpotje en een papiertje waarop VERGIF stond. Die avond ben ik begonnen met zoeken. Ik ben vrijwilliger bij de Werkgroep Krantenknipsels Eem & Duin, een clubje dat oude kranten uit de streek ordent en beschrijft. We hebben in een kelder en twee zolders alles bij elkaar gezocht wat er over ‘de bittere theekoek’ verschenen is.

Dit archief is het resultaat. Ik heb de stukken genummerd en in de volgorde van verschijnen gezet. Ik heb niets herschreven. Waar ik iets toelicht, staat dat in een gekleurd kader, in een andere letter, en ondertekend met L.B. Mijn toelichtingen bevatten geen meningen over de zaak.

Want ik heb er wel een mening over. Ik denk dat ik weet wie het potje in het zand heeft begraven, en waarom. Het staat allemaal in deze stukken; je moet alleen de goede stukjes naast elkaar leggen. Mijn conclusie staat achterin, verzegeld. Ik ben benieuwd of u op hetzelfde uitkomt.

Lotte Brink
Soest, voorjaar 2026

WIE IS WIE

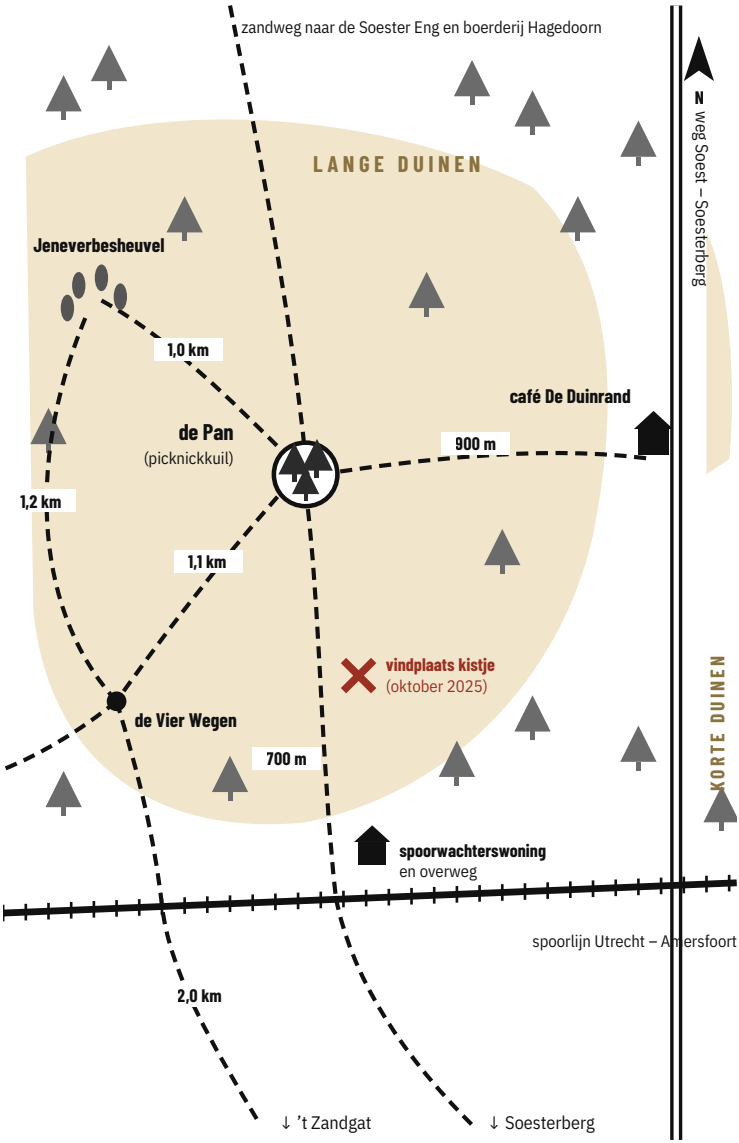
De mensen die in de stukken voorkomen, met hun leeftijd in augustus 1962. De picknickgangers staan bovenaan, in alfabetische volgorde. Dit register is door de samensteller gemaakt en zegt niets over schuld of onschuld.

DE TIEN DEELNEMERS AAN DE PICKNICK VAN 25 AUGUSTUS 1962	
Willem Hagedoorn (61)	boer op de Soester Eng, weduwnaar; oprichter en voorzitter van wandelclub De Zandloper
Jaap Hagedoorn (29)	zijn zoon en enig erfgenaam; werkt op de boerderij
Geertje van Hamersveld (52)	weduwe uit de Kerkebuurt; bakt de theekoek, houdt op zondag een theeschenkerij
Anna Kooiman (34)	onderwijzeres aan de lagere school op de Eng
Bertus Lam (44)	postbode; bezorgt ook op de Eng
Ria Lam (13)	zijn dochter; het enige kind bij de picknick
Frits Ooms (41)	bediende bij Drogisterij Van Wijland; penningmeester van De Zandloper; amateurfotograaf
Dirk Veldhuizen (38)	aannemer; wil woningen bouwen aan de zuidkant van de Eng
Leni Vos-Bakker (50)	echtgenote van Marten Vos
Marten Vos (55)	hoofdmeester; secretaris van De Zandloper, zet de wandelroutes uit

ANDEREN	
Marijke Dekker (22)	werkt in de bediening bij uitspanning ’t Zandgat, Soesterberg
Gerrit Lagerwey (45)	spoorwachter bij de overweg aan de zuidkant van de Lange Duinen
K. Mulder	landbouwer, buurman van de Hoeve Hagedoorn

KAART VAN DE LANGE DUINEN

Schets door de samensteller, naar een topografische kaart uit 1960. Niet op schaal: de afstanden zijn langs de paden gemeten. De vindplaats van 2025 is ingetekend volgens stuk 4.01.



DEEL 1

AUGUSTUS – DECEMBER 1962

Twee kranten volgden de zaak op de voet. Het *Utrechts Avondblad* verscheen zes dagen per week en had in Soest een eigen correspondent, J.W. Kraaijeveld. De *Eem- en Duinbode* kwam elke donderdag uit en kende de mensen van de Eng bij naam. De stukken staan in de volgorde waarin ze verschenen. Ik heb niets ingekort, behalve berichten die niets met de zaak te maken hadden; die zijn weggelaten met de aanduiding [...].

Kleine dingen kunnen ertoe doen. Lees dus ook de kolommen en advertenties die naast de grote stukken stonden.

L.B.

STUK 1.01 · UTRECHTS AVONDBLAD · MAANDAG 27 AUGUSTUS 1962

Utrechts Avondblad

Maandag 27 augustus 1962 Editie Eemland 78e jaargang · No. 199

PICKNICK IN SOESTER DUINEN EINDIGT IN DRAMA

Landbouwer overleden, onderwijzeres en postbode ernstig ziek – politie vermoedt vergiftiging

Soest, 27 aug. – Wat een gezellige zomermiddag had moeten worden voor de leden van de Soester wandelclub De Zandloper, is zaterdag in de Lange Duinen in een drama geëindigd. De 61-jarige landbouwer W. Hagedoorn van de Soester Eng, sinds jaar en dag voorzitter van de club, werd kort na de thee onwel en is zaterdagavond om twintig over zeven in het ziekenhuis te Amersfoort overleden. Mej. A. Kooiman (34), onderwijzeres te Soest, en de 44-jarige postbode B. Lam werden eveneens met hevige krampen opgenomen. Hun toestand werd gisteren als ernstig, doch niet levensgevaarlijk omschreven.

De politie houdt er rekening mee dat de drie slachtoffers een giftige stof hebben binnengekregen. Inspecteur Van Rhijn van de gemeentepolitie wilde gisteren niet verder gaan dan: “Wij sluiten op dit ogenblik niets uit.”

THEEKOEK

Het gezelschap, tien personen in totaal, onder wie één kind, vertrok zaterdagochtend om elf uur van de boerderij van de heer Hagedoorn aan de rand van de Eng. Na een tocht door de duinen werd geluncht in een met dennen begroeide zandkuil die door de clubleden ‘de Pan’ wordt genoemd. ’s Middags maakte het grootste deel van het gezelschap een wandeling; om half vier werd in de Pan thee gedronken. Mevr. G. van Hamersveld uit de Kerkebuurt had als vanouds een theekoek gebakken.

Verscheidene deelnemers verklaarden dat de koek die middag “opvallend bitter” smaakte. Kort na de thee greep de heer Hagedoorn naar zijn maag; even later kreeg hij hevige stuipen. Ook mej. Kooiman en de heer Lam werden onwel.

HULP

Twee mannen uit het gezelschap snelden weg om hulp te

STUK 1.02 · UTRECHTS AVONDBLAD · DINSDAG 28 AUGUSTUS 1962

Utrechts Avondblad

Dinsdag 28 augustus 1962 Editie Eemland 78e jaargang · No. 200

BITTERE THEEKOEK ONDERZOCHT

Bakster: "Twintig jaar hetzelfde recept, nooit iemand ziek"

Soest, 28 aug. – Het overlijden van landbouwer W. Hagedoorn na de picknick van wandelclub De Zandloper houdt de gemoederen in Soest bezig. Volgens de behandelende geneesheer wijzen de verschijnselen – stijfheid van de nek, kaakklem, krampen bij het minste geluid – op vergiftiging met strychnine, een middel dat in de landbouw tegen mollen en woelmuizen wordt gebruikt. Zekerheid kan pas het laboratorium geven.

Onze correspondent sprak gisteren met mevr. G. van Hamersveld (52), weduwe, die de theekoek had gebakken. Zij woont in een klein huis in de Kerkebuurt, waar zij op zondagmiddag thee met koek schenkt voor wandelaars.

"Ik bak die koek al twintig jaar, met honing, kaneel, kruidnagel en een snufje gember. Er is nog nooit iemand ziek van geworden," zei zij, zichtbaar aangedaan. "Ik heb hem vrijdagavond gebakken en zaterdag heel meegenomen, in een theedoek. In de Pan heb ik hem op de plank in plakken gesneden en rondgedeeld. Er ging een wit vlootje met roomboter bij rond, ook van mij."

Dat de koek bitter smaakte, kon zij niet verklaren. "Ik heb zelf een plak gegeten, zonder boter, en ik heb niets gemerkt. Maar ik heb ook een kou gehad, ik proef de laatste weken niet zo goed."

Op de vraag of iemand anders bij de koek had kunnen komen, antwoordde zij beslist: "Nee. Ik heb de hele middag bij de Pan gezeten. Ik ben geen moment weggeweest, want iemand moest op de spullen letten. Willem lag te slapen, de anderen waren aan het wandelen. Er is niemand geweest."

HYPOTHEEK

In Soest wordt gefluisterd dat mevr. Van Hamersveld geld schuldig was aan de overledene. Zelf zei zij daarover: "Willem heeft mij na de dood van mijn man geholpen met een hypotheek op het huis. Daar ben ik hem dankbaar voor. Wie daar

PROEF JE HET?

Ja. Strychnine behoort tot de bitterste stoffen die men kent; zelfs in een zeer sterke verdunning proeft men het nog. Wie het in zijn eten krijgt, zal dus vrijwel altijd een bittere smaak bemerken. In een kruidig gerecht kan die smaak enigszins worden gemaskeerd, maar niet geheel.

HOE SNEL WERKT HET?

Snel. De eerste verschijnselen treden doorgaans op binnen een kwartier tot een half uur na het innemen, bij een volle maag soms iets later, maar niet uren later. Eerst onrust en stijfheid in nek en kaken, dan krampen die bij het minste geluid of de lichtste aanraking opkomen. Wie een kleine hoeveelheid binnenkrijgt en snel wordt behandeld, herstelt meestal geheel.

HOEVEEL IS GEVAARLIJK?

Voor een volwassene kan minder dan een tiende gram al dodelijk zijn. Daarom is de verkoop aan strenge regels gebonden. Wie strychnine koopt, moet zich bij de drogist of apotheker legitimeren en zijn naam in het gifboek laten schrijven.

MOET IK MIJN MOLLENGIF WEGGOOIEN?

Nee, maar bewaar het achter slot, buiten bereik van kinderen en huisdieren, en nooit in de keuken. Twijfelt u, breng het dan terug naar uw drogist.

WANDELCLUB DE ZANDLOPER

De Soester wandelclub die zaterdag door het drama werd getroffen, werd in 1949 opgericht door een aantal bewoners van de Soester Eng. De club telt negen leden en maakt eens per maand een tocht, meestal door de Soester duinen of over de Eng. Hoogtepunt van het jaar is de zomerpicknick in de Lange Duinen, die al sinds de oprichting op dezelfde plek wordt gehouden. Dit najaar stond voor het eerst een busreis naar Zuid-Limburg op het programma, waarvoor de leden het afgelopen jaar hebben gespaard.